

Ungdom i krise

Orienterings om status og videre oppfølging
etter hendelsen med Stina

Klinikkdirektør Oddvar Sæther

Onsdag 28.02.18, SSHF Brukerråd.

○ Respekt ○ Faglig dyktighet ○ Tilgjengelighet ○ Engasjement

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

HISTORIEN OM STINA

Fylkesmannens rapport etter tilsyn med Kristiansand kommune, Sørlandet sykehus HF,
Bufetat Region Sør, Næromsorg Sør og Aleris Ungplan & BOI 27.7.2017 – 7.2.2018

Tilsyn ved ABUP etter alvorlig hendelse

- Alvorlig hendelse på Sørlandssenteret sommeren 2017 medførte tilsyn med følgende aktører:
  - Kristiansand kommune
  - Bufetat
  - Næromsorg Sør
  - Aleris Ungplan & Boi
  - Sørlandet sykehus HF

KPH

- Vi fikk brudd på følgende:
  - **Ikke gjort forsvarlig utredning**
    - Utredning ikke gjennomført eller interne retningslinjer fulgt
    - Voldsrisikovurdering foreligger ikke
    - Mangelfull selvmordsrisikovurdering
  - **Ikke gitt forsvarlig behandling**
    - Mangler i vurderingsgrunnlaget for råd og veiledning.
    - Mangler i ressurser i oppfølgingen (ønskelig med flere behandlere).
    - Mangler kriseplan/triggerkartlegging
    - Mangler systematikk i samarbeidsmøter – med klar ledelse

Så hva gjør vi nå?

- Avviket er ikke nytt
  - det er kjent fra forrige landsomfattende tilsyn med barne- og ungdomspsykiatrien (2013/2014)
  - Vi er ikke blitt bedre – og det er ikke godt nok.
- Nå begynner en intern prosess og arbeid med å bli bedre.
  - Nedsatt en arbeidsgruppe
  - Jobbe systematisk med forbedringsarbeid
  - Implementere og følge opp

I praksis vil det si:

- Vi må finne «driverne»
  - Det som gjør at vi er der vi er i dag.
  - Handler det om kunnskap, holdninger, menneskelige faktorer, systemet vi jobber i?
    - Disse må vi finne, og gjøre konkrete.
- Vi må utforme tiltak
  - Hva skal til for at vi ikke kommer hit igjen.
  - Kurs, øke kunnskapen, jobbe med holdninger?
    - Dette har vi ikke svar på i dag.
- Vi må evaluere og følge opp
  - Vi må jevnlig gå igjennom journaler, melde tilbake på hvordan prosessen går – blir vi bedre?

Oppfølging før hendelsen/ tilsyn

Fokus på pasientsikkerhet/ kvalitet i dokumentasjon

Implementering dokumentmaler

E-læring

Kontrollsystem

Audit

Pakkeforløp utredning – høring

Pakkeforløp Behandling - høring

Voldsrisikovurdering - høring

Utfordringer i organisasjon

- Organisasjonskultur
- Ledelse
- Tidsperspektiv endringsprosess

Oppfølging etter hendelse

- Kvalitetsråd
- Kontradiksjon
- Økt fokus på avvik i avdeling
  - Krav til leders oppfølging
  - Oppfølging av enkelte ansatte
  - Gjennomgående tema avvik
- *Organisasjonskultur og forståelse av krav og retningslinjer*
  - Avtalt deltakelse i personalmøte i alle enheter i ABUP

Oppfølging etter tilsynsrapport

- Struktur for lukking av avvik
  - Identifikasjon av drivere for funnet
SSHF selv har identifisert som årsak til avvik
  - Identifisere tiltak mot drivere
  - Igangsette adekvate tiltak
- Revidering av maler
- Utarbeidet forslag til retningslinjer for differensiering av mål for innleggelse

Systematisk forbedringsområder

Fylkeslegens vurderingspunkter

1. Forsvarlig utredning, diagnostikk og behandling
2. Medvirkning
3. Samarbeid med øvrige instanser
4. Dokumentasjon
5. Styring og ledelse

Valgt ut for internt arbeid

1. Utredning og diagnostikk
  2. Behandling
  3. Voldsrisikovurdering og kartlegging
  4. Selvmordsrisikovurdering og kartlegging
  5. Samarbeid med andre aktører
  6. Styring og ledelse
- **Dokumentasjon er gjennomgående i punkt 1-5.**

Utredning og diagnostikk

1. Hva er problemet?

Det er ikke gjort forsvarlig utredning og diagnostisering av pasienten.

2. Nå situasjonen

Det foreligger ikke i EK web en retningslinje for standard utredning, barn og unge. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser hos barn og unge skal implementeres iløpet av 2018.

Pakkeforløpet redegjør for følgende:

- Basis utredning
- Utvidet utredning
- Forløpstider

Journalaudit viste mangler i innhenting av følgende:

- Komponentopplysninger
- Anamnese
- Diagnostisk vurdering
- Anerkjente kartleggingsverktøy ikke benyttet.

Uklarhet mtp når utredning og diagnostisering kan gjøres.. Når kan utredning gjøres mtp ustabile settinger. **Det mangler i dag en enighet om hva som er en standard utredning for barn og unge.**

Det foreligger ikke klare retningslinjer og en enighet i fagmiljøet om hva innleggelse ved UK kan benyttes til mtp utredning. Det foreligger ingen retningslinje som tilsier hva som kan og bør gjøres ved lengre innleggelse.

- **Mangler retningslinje for utredning og observasjon i sengepost (akutt og elektivt).**

3. Mål med forbedringen

- Avklart standard utredning. Sikre basis og utvidet utredning mtp innhold (alle skal ha anamnese, komponentopplysninger, kartlegging av vold/selvmoordsfare), bruk av anerkjente kartleggingsverktøy.
- Diagnostisk vurdering skal omfatte hvilke diagnostiske kriterier som oppfylles.

4. Årsaksanalyse

- Det er ikke en enighet mtp hva en standard utredning skal være.
- Det er uønsket variasjon mtp bruk av kartleggingsverktøy
- Det er manglende kunnskap rundt hvordan kartleggingsverktøy kan benyttes som beslutningsstøtte.
- Det er uklart hvordan komponentopplysninger kan innhentes når barneverntjenesten har tatt vedtak etter §4.12.
- Bruk av kartleggingsverktøy i papirformat gjør det mer tungvint og vanskelig å innhente opplysninger fra komponenter.
- Det er mangler i forståelse av bruk av anamnese/pasientens narrativ i utredning og behandling.
- Ikke avklart/retningslinje hva en utredning skal omfatte når det er innleggelse ved UK.
- Ikke avklart/retningslinje for når second opinion skal brukes ved utredning.
- Vurderinger mtp utredning er ikke dokumentert.

5. Løsningsforslag

- Utforme standard utredning for barn og unge (tilsvarende det som pr. i dag foreligger for voksne). – prosjekt initieres av staben i KPH som kvalitetsforbedringsprosjekt.
- Øke kompetanse mtp dokumentasjon – kurs foreligger i e lærings + gruppearbeid.
- Auditer for å lære av dokumentasjon gjort av andre – erfaring fra å «se en prosess utenfra».
- Øke kompetanse mtp utredning og diagnostikk – kurs foreligger i e læring, kombineres med gruppearbeid.
- Retningslinjer for utredning, akutt innleggelse UK (se vedlegg).
- Implementere Checkware for kartlegging/innhenting av komponentopplysninger.
- Kurs i kartleggingsverktøy– (ASEBA eller tilsvarende som beslutningsstøtte - må avklares).
- Implementering av pakkeforløp barn/unge - utredning
- Retningslinje – stopp/checkpunkter for second opinion
- Bruk av tverrfaglig team ved utredning – tverrfaglig samråd.

6. Handlingsplan

<i>Tiltak</i>	<i>Ansvar</i>	<i>Frist</i>	<i>Status</i>
Utforme retningslinjer: <ul style="list-style-type: none"> • Standard utredning barn og unge • Utredning – akutt fase/innleggelse • Second opinion - utredning			
Implementere e læringsprogram Dokumentasjon og Utredning og diagnostikk			
Avklare innkjøp – klinisk IKT støttesystem			
Avklare komponenter under barnevernets omsorg – mulig retningslinje			
Utforme nyansatte pakke/opplæring			

<i>Indikator på resultat</i>	<i>Baseline</i>	<i>Mål</i>	<i>Status</i>	<i>% forbedring</i>

8. Videre oppfølging

--

Driverdiagram for utredning og diagnostikk

MÅLSETTING

Områder vi skal jobbe med gjøre annerledes?

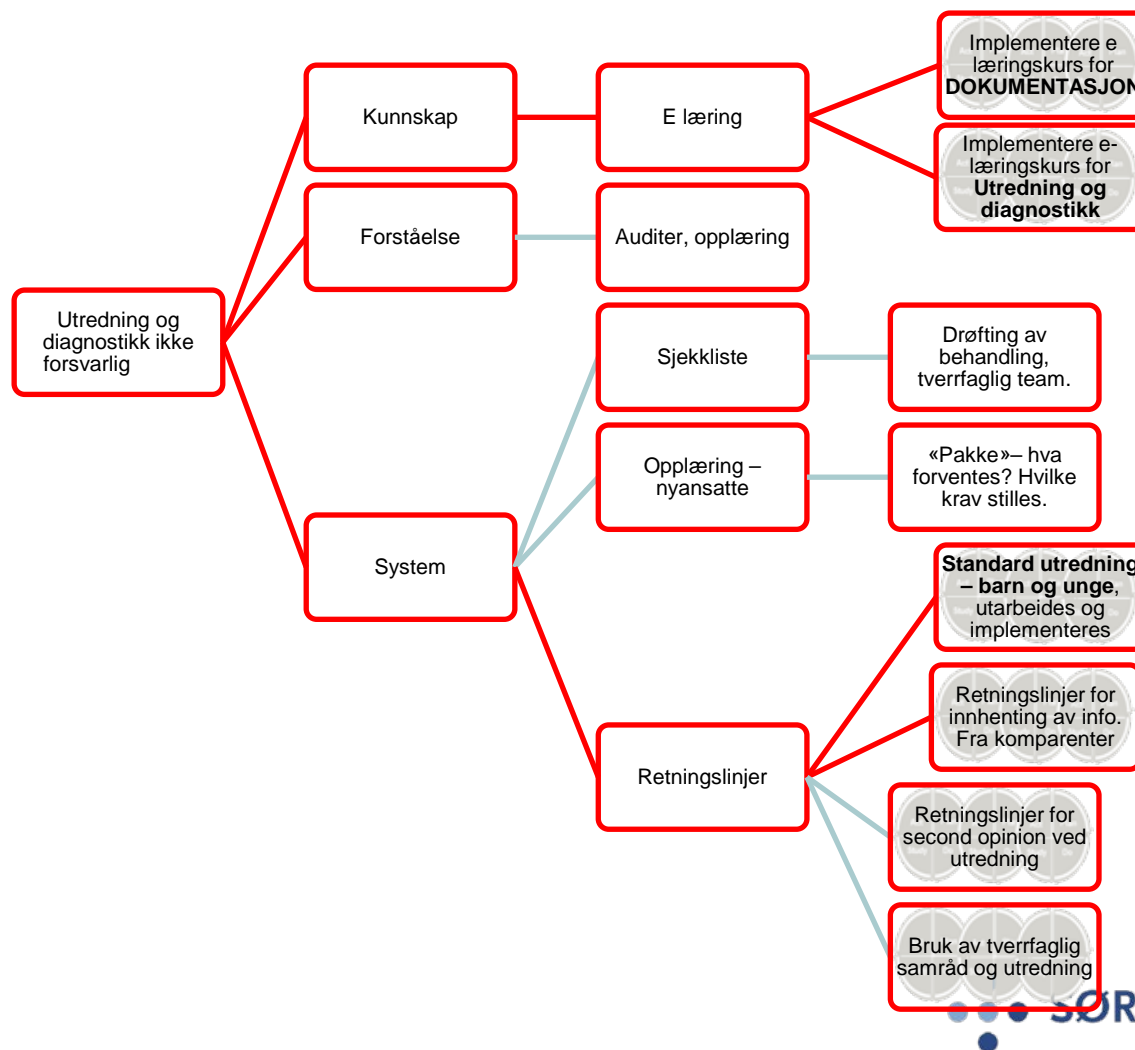
PRIMÆRDRIVERE

Hva må vi ha på plass?

SEKUNDÆRDRIVERE

ENDRINGSIDEER

Hva kan vi

Oppfølging av involverte ansatte

- Deltakelse kontradiksjon
- Kollegastøtte (second victim)
- Miniseminar *ansvar og skyld*
- ABUP felles fagdag m/inviterte
  - «Organisasjonskulturens evne til å håndtere alvorlige hendelser»
- Juridisk bistand til involverte medarbeidere

AAE-ABUP-SSK ?

Hvem er vi og hva gjør vi ?

- Utøver ØH-plikten i Avdeling for psykisk helsevern for barn og unge (ABUP) i to operative team.
- Gjennomfører elektive utredninger og behandlingsforløp (etter vedtak om rett til helsehjelp) som krever ambulant innsats og høy grad av fleksibilitet.
- Åpent 08.00 – 22.00 (14.00 – 22.00) og samarbeider tett og forpliktende med Barneverntjenesten gjennom Akuttprosjektet og med AAT/PSA.
- Har 22 helse- og sosialfaglige medarbeidere fra 7 ulike profesjoner.
- Jobber med alle pasientgrupper i ABUP – men har en klar overrepresentasjon av pasienter med høy grad av emosjonell ustabilitet og hyppige behov for akuttintervensjoner i nært samarbeid med andre etater/enheter på tvers av linjer og sektorer.

Omfanget av liknende ungdommer som «Stina» – ungdom som preges av ustabilitet og vansker med å ta imot omsorg.

- Økt antall de siste årene:
  - Som følge av høyere helsebevissthet fra andre aktører
  - Som følge av høyere mobilitet i samfunnet
  - Som følge av overrepresentasjon av barneverninstitusjoner i Agder
  - Som følge av endring i kjønnsrolleutforming (jenter har «lov til» å utagere)
- MEN – det er først og fremst endringer av funksjonsnivået hos de som har denne type vansker – de faller fortere ut av sammenhenger der de tidligere ble «tatt vare på» og gitt en meningsfull hverdag.

Den virksomme helsehjelpen for denne pasientgruppen

- Tidlig utredning på tvers av etater og profesjoner.
- Struktur – Innsikt – Åpenhet – Spesialisert omsorg/Skjerming – Meningsfylte hverdager.
- Hovedelementet i behandlingstilbudet er omfattende og langvarig forpliktende sektoroverskridende samarbeid.
  - Individualterapien virker i begrenset grad – men tilbys selvfølgelig alle som har rett til helsehjelp.

Kompleksiteten ved sektoroverskridende helsehjelp

- Ulike lovverk og ulik tolkning av lovverk
  - Ulike politiske føringer i ulike sektorer
  - Ulike faglige tradisjoner
  - Ulike faglige språk
  - Ulike målsettinger
-
- Ulik håndtering av parallelle prosesser

Samfunnsfortellinger som påvirker spesialisthelsetjenesten mulighetsrom !

- «Det er store mørketall – ingen ser problemet slik det faktisk er» (Og når ABUP bruker statistikk for å fortelle en annen historie er det bare fordi de ikke vil snakke om det vi andre ser !)
- Det er lange ventelister og lang ventetid !
- Alle kan bli friske bare vi bruker nok ressurser på det !
- Selvskading er det samme som selvmordsforsøk !
- ABUP kan garantere at det ikke går galt !